

I - MỤC TIÊU BÀI HỌC

- HS nhận thức rõ hơn về các giá trị MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại.
- HS hiểu thêm về nét riêng biệt của mỗi nền MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại và biết tôn trọng nền văn hoá nghệ thuật cổ của nhân loại.

II - CHUẨN BỊ

1. Tài liệu tham khảo

- Những tài liệu tham khảo như *Bài 29*.
- Suu tầm thêm các bài viết trên sách, báo về các công trình, tác phẩm MT được giới thiệu trong bài.

2. Đồ dùng dạy - học

Giáo viên

- Hình minh hoạ ở bộ ĐDDH MT 6.
- Lê Thanh Đức, *Nghệ thuật Ai Cập cổ đại*, NXB Giáo dục, tái bản 2000.
- Các phiên bản tác phẩm điêu khắc và công trình kiến trúc được giới thiệu trong bài, ảnh chụp ở các góc nhìn khác hoặc các chi tiết của tác phẩm.

Học sinh

- Suu tầm tranh ảnh của MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại.

3. Phương pháp dạy - học

Phương pháp như đã sử dụng trong các bài *Thường thức MT*.

III - GỢI Ý TIẾN TRÌNH DẠY - HỌC

Hoạt động 1

Tìm hiểu về Kim tự tháp Kê-ốp (Ai Cập)

– GV đặt câu hỏi, gợi ý HS theo các nội dung sau :

+ Vì sao Ai Cập được gọi là đất nước của những Kim tự tháp khổng lồ ?

(Ngày nay, ở Mem-phít (thủ đô Ai Cập cổ đại) và Cai-rô (thủ đô Ai Cập ngày nay) vẫn còn 3 Kim tự tháp sừng sững giữa đất trời là : Kê-ốp, Kê-phơ-ren, Mi-kê-ri-nốt ; trong đó, Kê-ốp là Kim tự tháp nổi tiếng nhất).

+ Em biết gì về Kim tự tháp Kê-ốp ?

- * Kim tự tháp Kê-ốp là lăng mộ của Pha-ra-ông Kê-ốp, được xây dựng vào khoảng năm 2900 trước Công nguyên và kéo dài trong vòng 20 năm.
- * Kim tự tháp Kê-ốp có hình chóp, cao 138 m, trông như một quả núi nhân tạo được ghép kín đặc, đáy là hình vuông có cạnh dài 225 m, bốn mặt là bốn hình tam giác cân chung một đỉnh.
- * Đường vào Kim tự tháp ở hướng Bắc, hẹp, chỉ có một cửa vào. Trong lòng Kim tự tháp có các khoảng trống chứa một loại cát không có ở những vùng xung quanh. Chính nhờ các khoang cát này mà Kim tự tháp không bị ảnh hưởng bởi các trận động đất và tồn tại đến ngày nay.
- * Kim tự tháp được xây dựng bằng đá vôi. Người ta đã phải dùng đến 2 triệu phiến đá, có những phiến đá nặng gần 3 tấn.

+ Em còn biết thêm gì về Kim tự tháp Kê-ốp ?

Ngoài giá trị nghệ thuật, Kim tự tháp Kê-ốp còn là một công trình khoa học chứa đựng nhiều bí ẩn chưa được giải đáp rõ ràng. Ví dụ như :

- * Có một ống thông gió từ đỉnh Kim tự tháp xuống đường hầm. Trong một năm, đúng vào một giờ nhất định, mặt trời sẽ chiếu thẳng vào lòng tháp qua ống thông gió này.
- * Một điều bí ẩn nữa mà các nhà khoa học hiện nay chưa lí giải thoả đáng là : Làm thế nào mà người Ai Cập cổ đại có thể vận chuyển và đưa các phiến đá nặng hàng tấn lên cao.

– GV kết luận :

- + Kim tự tháp Kê-ốp được xếp là một trong bảy kì quan của thế giới.
- + Kim tự tháp Kê-ốp là một di sản văn hoá vĩ đại không những của Ai Cập mà còn là của cả nhân loại.

Hoạt động 2

Tìm hiểu về tượng Nhân sư (Ai Cập)

– GV gợi ý HS tìm hiểu *Tượng Nhân sư* về tên gọi, hình dáng và ý nghĩa :

+ Nhân sư (hay còn gọi là Xphanh) là tượng đầu người, mình sư tử.

* Đầu người tượng trưng cho trí tuệ và tinh thần.

* Mình sư tử tượng trưng cho quyền lực và sức mạnh.

+ Tượng *Nhân sư* khổng lồ này được tạc từ một tảng đá hoa cương rất lớn vào khoảng năm 2700 trước Công nguyên.

+ Tượng được đặt trước Kim tự tháp Kê-phơ-ren (cạnh Kim tự tháp Kê-ốp) và có những đặc điểm sau :

* Chiều cao khoảng 20 m, thân dài 60 m, đầu cao 5 m, tai dài 1,4 m và miệng rộng 2,3 m.

* Mặt nhìn về phía mặt trời mọc nên trông rất oai nghiêm, hùng vĩ.

– GV kết luận : Tượng *Nhân sư* là một kiệt tác của điêu khắc cổ đại còn tồn tại đến ngày nay. Các nghệ sĩ đang nghiên cứu cách xây dựng tượng và cách tạo hình của người Ai Cập cổ đại để đưa vào điêu khắc tượng đài hiện đại.

Hoạt động 3

Tìm hiểu về tượng Vệ nữ Mi-lô (Hi Lạp)

– GV củng cố kiến thức cho HS :

+ Điêu khắc Hi Lạp cổ đại có nhiều nhà điêu khắc và nhiều tác phẩm nổi tiếng.

+ Em có thể kể một vài tên tác phẩm hoặc một vài tác giả nổi tiếng.

* Các tác phẩm điêu khắc *Ngọn đèn biển* ở A-lếch-xăng-đơ-ri ; Vườn treo Ba-bi-lon ; Tượng thần Hê-li-ốt ở đảo Rốt ; Tượng thần Dớt ở Ô-lem-pi ; Lăng mộ vua Mô-dô-lốt ở Ha-li-cac-nát-xơ ; Đền thờ nữ thần Đi-a-mơ ở Ê-phê-đơ.

* Các nhà điêu khắc : Phi-đi-át, Mi-rông, Pô-li-clét.

Bên cạnh các pho tượng có tác giả, điêu khắc Hi Lạp cổ đại còn có nhiều tác phẩm rất đẹp nhưng không khắc tên tác giả hoặc bị vùi lấp, sau này mới được phát hiện. Một trong các bức tượng đó là tượng *Vệ nữ Mi-lô*.

– GV đặt câu hỏi và gợi ý HS tìm hiểu tượng *Vệ nữ Mi-lô* :

+ Em biết gì về tượng *Vệ nữ Mi-lô* ?

Mi-lô là tên một hòn đảo trên biển Ê-giê (Hi Lạp). Năm 1820, người ta đã tìm thấy pho tượng phụ nữ cao 2,04 m, tuyệt đẹp, với thân hình cân đối, tràn đầy sức sống tuổi thanh xuân. Người ta đã đặt tên bức tượng là tượng *Vệ nữ Mi-lô*.

– GV tóm tắt :

Pho tượng được diễn tả theo phong cách tả thực hoàn hảo và có vẻ đẹp lí tưởng. Nét mặt tượng được khắc hoạ kiên nghị nhưng lại có vẻ lạnh lùng, kín đáo. Nửa trên của bức tượng tả chất da thịt mịn màng của người phụ nữ được tôn lên với cách diễn tả các nếp vải nhẹ nhàng, mềm mại ở phía dưới. Đáng tiếc là người ta không tìm thấy hai cánh tay bị gãy. Tuy nhiên, vẻ đẹp của bức tượng không vì thế mà bị giảm đi.

Hoạt động 4

Tìm hiểu tượng Ô-guyt (La Mã)

– GV củng cố lại kiến thức cho HS :

+ Nét đặc sắc của điêu khắc La Mã thời kì cổ đại là tượng chân dung và các tượng đài kị sĩ.

+ *Tượng Ô-guyt* là một trong những tượng toàn thân tiêu biểu của loại hình nghệ thuật này.

– GV gợi ý HS tìm hiểu tượng *Ô-guyt* qua các nội dung sau :

+ Ô-guyt là người thiết lập nền đế chế La Mã, trị vì từ năm 30 đến năm 14 trước Công nguyên.

+ Đây là pho tượng toàn thân đầy vẻ kiêu hãnh của vị hoàng đế, tạc theo phong cách hiện thực. Tuy nhiên, pho tượng đã được diễn tả theo hướng lí tưởng hoá Ô-guyt với nét mặt cương nghị, bình tĩnh, tự tin và cơ thể cường tráng của một vị tướng hùng dũng.

- Đây còn có thể được coi là một nhóm tượng, vì ngoài tượng *Ô-guyt* còn có tượng thần tinh yêu A-mua cười cá Đò-phin nhỏ dưới chân. Sở dĩ có pho tượng này là vì theo tục truyền, dòng họ *Ô-guyt* bắt nguồn từ thần Vệ nữ và để nhấn mạnh dòng dõi thần thánh của *Ô-guyt*, họ đã tạc tượng con của thần Vệ nữ dưới chân phải hoàng đế.

- GV kết luận :

Tượng *Ô-guyt* là tác phẩm tiêu biểu cho phong cách diễn tả của điêu khắc La Mã cổ đại, thể hiện ở :

- + Tôn trọng hiện thực, cố gắng tạo ra các tác phẩm chân dung như thật, sống động.
- + Thị hiếu của người La Mã thời kì cổ đại thích đồ sộ, hùng mạnh, cao cả khác hẳn phong cách thanh lịch , tao nhã, nhẹ nhàng của người Hi Lạp cổ đại.

Kết luận chung

Để giúp HS học có hiệu quả, GV nhấn mạnh :

- Nên MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại tuy khác nhau về quá trình hình thành và phong cách thể hiện nhưng có điểm chung là có vai trò to lớn đối với nhân loại, để lại nhiều tác phẩm vô giá cho tới ngày nay.
- Là những cái nôi của nghệ thuật thế giới, đại diện cho phương Đông là Ai Cập ; đại diện cho phương Tây là Hi Lạp và La Mã.
- Rất nhiều công trình MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại được xếp vào hàng các kì quan của thế giới như : *Kim tự tháp Kê-ốp*, tượng *Thần Dớt*.

Hoạt động 5

Đánh giá kết quả học tập

GV đặt câu hỏi kiểm tra nhận thức của HS.

Bài tập về nhà

Sưu tầm tranh, ảnh, bài viết về MT Ai Cập, Hi Lạp, La Mã thời kì cổ đại.